

HALT: Het Alternatief?

De effecten van Halt beschreven

Samenvatting

Advies- en Onderzoeksgroep **Beke**

Samenvatting

In Nederland kennen we sinds vijftientig jaar een alternatieve straf voor jongeren tussen de twaalf en achttien jaar die een licht strafbaar feit plegen: de Halt-afdoening. Een jongere die door de politie is opgepakt voor een strafbaar feit wordt met een doorverwijzing naar bureau Halt in de gelegenheid gesteld een strafblad te ontlopen. Door middel van de Halt-afdoening wordt de jongere bewust gemaakt van zijn of haar gedrag en krijgt hij of zij de kans eventuele schade te herstellen. Dit wordt bereikt door gesprekken, werk- of leeropdrachten uitvoeren, en – indien relevant – excuses aan het slachtoffer aanbieden en de schade te herstellen. De achterliggende gedachte daarbij is dat door de jongere te confronteren met de gevolgen van zijn of haar gedrag en door de jongere gedragsalternatieven aan te bieden, voorkomen wordt dat de jongere zich opnieuw schuldig zal maken aan crimineel gedrag.

De Halt-afdoening is oorspronkelijk bedoeld voor *first offenders* van vandalisme. In de loop der jaren heeft Halt een sterke ontwikkeling doorgemaakt en is de Halt-afdoening van toepassing geworden op een ruimer scala aan strafbare feiten. Ook is de doelgroep van Halt verruimd naar *second offenders* in de zin dat jongeren – onder bepaalde voorwaarden – twee maal de mogelijkheid kunnen krijgen tot een interventie door Halt.

Halt en de effecten van de Halt-afdoening zijn sinds de jaren tachtig onderwerp geweest van verschillende studies. Deze studies geven echter geen eenduidig en compleet beeld van de effecten van Halt op recidive en ander gedrag van Halt-jongeren. Vijftientig jaar na de oprichting van Halt is door Advies- en Onderzoeksgroep Beke in opdracht van het WODC (Extern Wetenschappelijke Betrekkingen) een landelijk onderzoek uitgevoerd naar de effectiviteit van Halt.

In het onderzoek is een groep van bijna duizend jongeren gedurende een jaar op verschillende momenten gevolgd. Het betreft jongeren die zijn opgepakt nadat ze een strafbaar feit hebben gepleegd en door de politie naar Halt zijn verwezen. Het Halt-bureau nodigt deze jongeren (samen met hun ouders) uit en bij het verschijnen op het Halt-bureau wordt hen om medewerking aan het onderzoek verzocht. In geval van instemming worden de jongeren vervolgens verdeeld over twee onderzoeksgroepen. Terwijl de helft van deze jongeren het traject van de Halt-afdoening vervolgt (gesprek(ken) voeren, uitvoeren van werkzaamheden en/of leeractiviteiten en eventueel excuses aanbieden en/of schade betalen), wordt de andere helft van de jongeren hiervan in het kader van het onderzoek vrijgesteld. Op deze wijze is in het onderzoek gebruik gemaakt van een experimentele groep (de jongeren die het traject van de Halt-afdoening vervolgen) en een controlegroep (de jongeren die geen verdere Halt-afdoening krijgen).

In het onderzoek is nagegaan wat de invloed van de Halt-afdoening is op recidive, ander gedrag en de attitude van de jongeren. Hiertoe zijn de jongeren uit de experimentele groep vergeleken met de jongeren uit de controlegroep.

De eerste meting (0-meting) in het onderzoek vond plaats op het moment dat de jongeren met hun ouder(s)/verzorger(s) bij Halt zijn uitgenodigd. In zowel de experimentele groep als in de controlegroep vullen de jongeren en hun ouders op het Halt-bureau een vragenlijst in. Ook de Halt-medewerker vult op dit moment een vragenlijst in. De jongeren uit de controlegroep verlaten hierna het Halt-bureau en de jongeren uit de experimentele groep doorlopen het verdere traject van de Halt-afdoening. Een half jaar later (de 1-meting) vullen de jongeren en hun ouders uit beide onderzoeksgroepen een tweede vragenlijst in. Tot slot zijn een half jaar daarna de door de politie geregistreerde criminaliteitsgegevens van alle jongeren over de periode van een jaar na het eerste contact met Halt verzameld en geanalyseerd.

De uitkomsten van het onderzoek laten op hoofdlijnen zien dat jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad na een jaar geen ander recidivepatroon hebben dan jongeren die zijn vrijgesteld van de Halt-afdoening; de ernst en frequentie van strafbare feiten die jongeren plegen, zijn gelijk in de twee onderzoeksgroepen. Er is één opmerkelijk en lastig te verklaren verschil en dat is dat de jongeren die een Halt-afdoening hebben gehad zich daarna vaker schuldig maken aan vernielingen. Ook blijkt dat de jongeren uit beide groepen na een half jaar minder problemen hebben. Het gaat daarbij om moeilijkheden met betrekking tot emoties, gedrag, relaties en aandacht. Het doorlopen van een Halt-afdoening blijkt - gezien deze bevindingen - geen invloed te hebben op het terugdringen van criminaliteit en gedragsproblemen bij jongeren.

Gezien het feit dat er geen verschil is gevonden tussen beide groepen zou de reactie van de politie op het strafbare gedrag - het feit dat de jongere is opgepakt - en de daaropvolgende dreiging van een straf - doorverwijzing naar Halt - wel eens belangrijker kunnen zijn dan het daadwerkelijk krijgen van de straf. Jongeren geven overigens ook aan dat ze het opgepakt worden door de politie als het ergste hebben ervaren.

In de beleving van de jongeren hebben ze van de Halt-afdoening - met name van de straf en de gesprekken - wel veel geleerd, want tweederde van de jongeren geeft dit aan. Dit leereffect is groter voor de jongeren die een leerstraf of een leer- en werkstraf hebben gehad dan voor de jongeren die alleen een werkstraf hebben gehad.

Nader inzoomen op de groep jongeren die de Halt-afdoening heeft gekregen, leert dat er wel factoren zijn aan te wijzen die samenhangen met recidive. Het blijkt dat de Halt-afdoening met betrekking tot recidivebeïnvloeding een geschiktere interventie is voor groepsplegers die gevoelig zijn voor groepsdruk dan voor soloplegers. Jongeren die het strafbaar feit hebben gepleegd omdat anderen het ook deden, gaan na een interventie door Halt minder vaak en/of minder ernstig opnieuw in de fout.

Het onderzoek geeft - naast inzicht in de effecten - ook inzicht in de werkzame factoren van de Halt-afdoening. Gekeken naar de verschillende elementen van de Halt-afdoening blijkt dat spijtbetuiging door de jongere samenhangt met het crimineel gedrag van de jongere in de toekomst. Jongeren die hun excuses aan het slachtoffer aanbieden, plegen na de Halt-afdoening minder en/of minder ernstige strafbare feiten. Overige elementen van de Halt-afdoening zoals het type en aantal uren straf, het aantal gesprekken, de aanwezigheid van een relatie tussen straf en gepleegd feit en een schaderegeling zijn niet van invloed op recidive. In eerdere studies is - op de mate van persoonlijk contact tussen jongere en Halt-medewerker na - eveneens geen verband gevonden tussen de kenmerken van de Halt-afdoening en recidive. Een belangrijke bevinding in onderhavig onderzoek is dat de Halt-medewerkers goed in staat blijken om in te schatten of een jongere opnieuw in de fout zal gaan of niet. Jongeren waarvan de Halt-medewerker op voorhand denkt dat deze na de Halt-afdoening weer vervalt in crimineel gedrag, blijken sterker te recidiveren en bovendien meer moeilijkheden te hebben.

Hoewel dus in het algemeen geen effect van de Halt-afdoening op recidive is gevonden, leert nadere analyse dat een bepaalde deelgroep van jongeren het wel degelijk iets beter doet na een interventie door Halt. Het onderzoek levert een profiel op van jongeren die het meest gebaat zijn bij een Halt-afdoening in de zin dat een interventie door Halt samenhangt met recidivereductie. Op hoofdlijnen gaat het om *first offenders* die zich bewust zijn van de gevolgen van hun strafbare gedrag, geen of lichte problematiek hebben (zoals problemen op school, in het gezin en met vrienden), sociaal aangepast gedrag vertonen en een positieve vrijetijdsbesteding hebben. Een laatste profielkenmerk betreft het gegeven dat jongeren die buiten de Randstad wonen meer gebaat zijn bij een Halt-afdoening. Goed om op te merken, is dat dit positieve effect pas optreedt als de jongere sterker aan dit profiel voldoet.

De onderzoeksbevindingen leren dat de Halt-afdoening niet in dezelfde vorm voor elke jongere even effectief is wanneer het gaat om positieve gedragsbeïnvloeding. *Screening* van de jongeren door professionals nadat ze zijn opgepakt door de politie met als doel om beter te kunnen beoordelen of de jongere daadwerkelijk geschikt is voor doorverwijzing naar Halt (maatwerk) lijkt van essentieel belang om met Halt te bereiken wat ermee beoogd wordt. Jongeren die negatief gedrag vertonen, waarbij sprake is van bredere problematiek of waarvan de recidivekans hoger wordt ingeschat, zouden met andere woorden intensiever begeleid dienen te worden dan binnen de huidige Halt-afdoening plaatsvindt. Bij jongeren waar geen sprake is van dergelijke kenmerken, zou bijvoorbeeld kunnen worden volstaan met een gesprek met de jongere en zijn of haar ouder(s) en een professional én met het aanbieden van de excuses aan het slachtoffer.

Alles overziend, bieden de resultaten uit het onderzoek voldoende aanknopingspunten om de invulling en toepassing van Halt anno 2006 te herzien om zo de gewenste resultaten bij te onderscheiden doel- of risicogroepen van jongeren te behalen.

Advies- en Onderzoeksgroep Beke ■ Rijnkade 84 ■ 6811 HD Arnhem ■ T 026 443 86 19 ■ F 026 442 28 12 ■ info@beke.nl ■ www.beke.nl